

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดคณะ
เภสัชศาสตร์ในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ห้องสมุดคณะ เภสัชศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาถึงความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษาระดับ
เภสัชศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบริการของห้องสมุดคณะ เภสัชศาสตร์ในประเทศไทย
ให้สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ให้มากยิ่งขึ้น

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์และนิสิตนักศึกษาคณะ
เภสัชศาสตร์ในปีการศึกษา ๒๕๒๒-๒๕๒๓ จำนวนรวมทั้งสิ้น ๓๒๔ คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน
๓๑๖ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๓

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย คำถามแบบปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบ
ตอบได้อย่างเสรี และคำถามแบบปลายปิดที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบ เนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย ๓ ตอนคือ สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ สภาพการใช้ห้องสมุดโดยทั่วไป และความคิดเห็น
รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้ตอบ

สรุปผลการวิจัย

๑. อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ ๖๘.๔๒ เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง
๒๐-๒๕ ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยภายในประเทศและสังกัดภาควิชาเภสัชเวช
มากที่สุด มีประสบการณ์ในการทำงาน ๑-๑๐ ปี มีอาจารย์จำนวนน้อยที่มีตำแหน่งทางการบริหาร
สำหรับนิสิตศึกษานั้นผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ ๕๗.๕๐ เป็นเพศชาย กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี
ชั้นปีที่ ๓-๕ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑๗, ๒๗.๕๐ และ ๒๘.๗๕ ตามลำดับ ส่วนผู้ที่กำลังศึกษาระดับ

ปริญญาโทคิด เป็นร้อยละ ๑๔.๕๔ ของจำนวนนิสิตนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

๒. อาจารย์ทุกมหาวิทยาลัยรวมกันถึงร้อยละ ๕๐.๗๕ เห็นว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานมาก มีเพียงร้อยละ ๔.๒๑ เท่านั้นที่เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญปานกลาง สำหรับนิสิตนักศึกษานั้น นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเห็นว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนมาก ร้อยละ ๖๐.๘๔ และร้อยละ ๓๒.๖๗ เห็นว่ามีความสำคัญปานกลาง ส่วนผู้ที่เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญน้อยมีเพียงร้อยละ ๖.๔๔ เท่านั้น นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทร้อยละ ๔๑.๔๓ เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนมาก ร้อยละ ๕.๗๑ เห็นว่ามีความสำคัญปานกลาง ส่วนผู้ที่เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญน้อยมีเพียงร้อยละ ๒.๘๖ เท่านั้น

๓. อาจารย์ส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๑.๓๒ เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง อาจารย์ที่เข้าใช้สัปดาห์ละครั้งมีร้อยละ ๑๗.๑๑ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีและนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้งมากที่สุด เช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๔ และ ๓๗.๑๔ ตามลำดับ นิสิตนักศึกษาส่วนมาก เข้าใช้ห้องสมุดในระหว่างชั่วโมงที่ว่างจากการเรียนทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการเข้าใช้ห้องสมุดของอาจารย์ก็เพื่อค้นคว้าประกอบการสอนซึ่งมีถึงร้อยละ ๔๖.๐๕ รองลงมาได้แก่การใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าประกอบการวิจัยคิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗๔ ส่วนนิสิตนักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๔ และ ๕๗.๑๔ ตามลำดับ รองลงมาได้แก่การยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆคิดเป็นร้อยละ ๕๒.๒๐ และ ๖๔.๕๗ ตามลำดับ

ในด้านการเรียนรู้วิธีใช้ห้องสมุด อาจารย์ร้อยละ ๗๑.๐๕ ใช้วิธีสอบถามจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ในขณะที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ ๖๔.๓๔ ใช้วิธีศึกษาด้วยตนเอง ส่วนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทที่ใช้วิธีศึกษาด้วยตนเองและวิธีสอบถามจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ ๗๗.๑๔

๔. บริการของห้องสมุดที่อาจารย์ทุกคนในทุกมหาวิทยาลัยเคยใช้ คือบริการให้ยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ส่วนบริการที่อาจารย์เคยใช้เป็นอันดับรองลงมาได้แก่บริการถ่ายเอกสาร คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๒๖ สำหรับนิสิตนักศึกษาก็เช่นเดียวกัน นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เคยใช้

บริการยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆมีจำนวนสูงสุดร้อยละ ๘๔.๒๗ รองลงมาได้แก่ผู้ใช้บริการถ่ายเอกสารคิดเป็นร้อยละ ๘๗.๓๒ ส่วนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทที่เคยใช้บริการยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆมีถึงร้อยละ ๘๗.๑๔ รองลงมาคือร้อยละ ๘๔.๒๘ เคยใช้บริการถ่ายเอกสาร

มีบริการบางอย่างที่อาจารย์และนิสิตนักศึกษาเคยใช้เพียงส่วนน้อย ได้แก่บริการสอนการใช้ห้องสมุด บริการให้ยืมอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ บริการขอถ่ายสำเนาบทความวารสารจากต่างประเทศ บริการแนะนำวิธีเขียนบรรณานุกรม และบริการตรวจนับบทความวารสารภาษาไทยในหัวข้อที่น่าสนใจ

๕. ส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการห้องสมุดในแต่ละมหาวิทยาลัยมีความพอใจต่อบริการต่างๆที่ห้องสมุดทำอยู่ในระดับปานกลาง มีบริการเพียงบางอย่างที่ผู้ใช้มีความพอใจมาก เช่น อาจารย์และนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความพอใจต่อบริการให้ยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งบริการหนังสือจอง อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลมีความพอใจต่อบริการให้ยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ บริการถ่ายเอกสาร บริการหนังสือจอง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าและบริการรายชื่อหนังสือใหม่ ส่วนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์และนักศึกษามีความพอใจต่อบริการให้ยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ บริการตรวจนับวารสารภาษาไทยในหัวข้อที่น่าสนใจ และบริการหนังสือจอง

๖. จากผลการสำรวจความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดในครั้งนี้พบว่า สิ่งที่ใช้ห้องสมุดในทุกมหาวิทยาลัยมีความต้องการตรงกันอันดับแรกก็คือ ต้องการให้เพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาชีพ ทั้งหนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง และวารสาร ส่วนความต้องการอันดับรองลงมาได้แก่การเพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ที่ใช้อ่านเพื่อความรู้ทั่วไป การจัดให้มีที่นั่งเฉพาะบุคคลสำหรับการค้นคว้า การจัดทำบรรณานุกรม เฉพาะเรื่อง การขยายเวลาทำการของห้องสมุดในวันธรรมดา รวมทั้งให้เปิดทำการในวันอาทิตย์ด้วย ต้องการให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมพิเศษเป็นครั้งคราว เช่น จัดฉายภาพยนตร์ จัดปาร์กกา เป็นต้น นอกจากนี้ความต้องการของผู้ใช้ในแต่ละมหาวิทยาลัยยังแตกต่างกันออกไปอีกคือ ผู้ใช้บริการของคณะ เกษศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการขอถ่ายสำเนาบทความวารสารจากต่างประเทศ จัดทำตรวจนับบทความวารสารภาษาไทยในหัวข้อที่น่าสนใจ และ

จัดให้มีอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุไว้ให้ยืม ผู้ใช้บริการจากมหาวิทยาลัยมหิดลต้องการให้ห้องสมุดจัดทำ
 ทรัพยากรบทความวารสารภาษาไทยในหัวข้อที่น่าสนใจ ส่วนผู้ใช้บริการจากวิทยาลัยเชียงใหม่
 ต้องการให้จัดบริการขอยืมสำเนาบทความวารสารจากต่างประเทศ และต้องการให้ห้องสมุด
 เปิดทำการในวันเสาร์และวันอาทิตย์ด้วย

๗. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้ห้องสมุดอาจสรุปได้ดังนี้

๗.๑ ระเบียบและกฎเกณฑ์ของห้องสมุดโดยส่วนรวมอาจารย์เห็นว่าเหมาะสมแล้ว
 แต่นิสิตนักศึกษาต้องการให้ปรับปรุงในเรื่องเวลาทำการของห้องสมุด จำนวนเล่มที่ให้ยืมออก และ
 ระยะเวลาในการให้ยืม

๗.๒ หนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆของห้องสมุด ทั้งอาจารย์และนิสิตนักศึกษา
 เห็นว่าควรได้รับการปรับปรุงทั้งในด้านความทันสมัย และจำนวนเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด ซึ่งใน
 ปัจจุบันไม่พอเพียงกับความต้องการของผู้ใช้

๗.๓ บุคลากร อาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ อาจารย์และนิสิตนักศึกษาเห็นว่า
 ควรเพิ่มจำนวนบุคลากร ขยายเนื้อที่ห้องสมุด และเพิ่มที่นั่งอ่าน

๗.๔ บริการต่างๆของห้องสมุด ทั้งอาจารย์และนิสิตนักศึกษาเห็นว่า ควรปรับปรุง
 ด้านการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้ได้ทราบถึงบริการที่ห้องสมุดจัดทำอยู่

อภิปรายผล

๑. อาจารย์และนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการสอนการเรียน
 ของตนมาก ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันการสอนของอาจารย์ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นการให้นิสิตนักศึกษา
 ค้นคว้า ทำรายงาน หรือภาคินพนธ์ต่างๆมากขึ้น ทำให้ห้องสมุดเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับอาจารย์และ
 นิสิตศึกษามากขึ้นกว่าแต่ก่อน การที่อาจารย์เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานมาก
 นั้นว่าตรงกับผลการวิจัยของ นวลลออ ไชยมงคล^๑เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ และการที่นิสิตศึกษาระดับ

---

^๑นวลลออ ไชยมงคล, "การศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่องาน เขียนและงานวิจัย
 ทางการแพทย์ของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒).

ปริญญาตรีและปริญญาโท เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนมากก็ตรงกับผลการวิจัยของ ละอองกาญจน์ สุริชัยพาณิชย์^๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ และผลการวิจัยของ ณพิศร กฤตติกากุล^๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑

๒. การที่นิสิตนักศึกษาเรียนรู้วิธีการใช้ห้องสมุดด้วยการศึกษาด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่าการจัดระบบสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดคณะ เกษษศาสตร์ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะห้องสมุดมีขนาดเล็ก จำนวนสิ่งพิมพ์ยังมีไม่มาก นิสิตนักศึกษาจึงสามารถที่จะศึกษาริธีใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง แต่หากจะให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้วิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในสถาบันชั้นสูงแห่งอื่นแล้ว ทางคณะที่ยังไม่มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดควรจะได้เปิดสอนวิชานี้เช่นเดียวกับที่คณะ เกษษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดทำอยู่แล้ว โดยจัดสอนเป็นส่วนหนึ่งในวิชา เกษษศาสตร์สัมพันธ์

๓. อาจารย์และนิสิตนักศึกษาคณะ เกษษศาสตร์ในแต่ละมหาวิทยาลัย เคยใช้บริการต่างๆ ของห้องสมุดไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะบริการของห้องสมุดในแต่ละมหาวิทยาลัยมีไม่เหมือนกัน บริการที่อาจารย์และนิสิตนักศึกษาเคยใช้เหมือนกันได้แก่ การแนะนำการใช้ห้องสมุด การตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า การให้ยืมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ การยืมสิ่งพิมพ์ระหว่างห้องสมุด การถ่ายเอกสาร การทำรายชื้อหนังสือใหม่ บริการหนังสือจอง และการแจ้งข่าวสารจากห้องสมุด

^๑ละอองกาญจน์ สุริชัยพาณิชย์, "บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ให้นักศึกษา."

(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐).

^๒ณพิศร กฤตติกากุล, "ปัญหาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยในการใช้ห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๑๙."

ส่วนบริการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด การขอถ่ายสำเนาบทความวารสารจากต่างประเทศ และบริการแนะนำวิธีเขียนบรรณานุกรม เป็นบริการที่อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล เท่านั้นที่เคยใช้ ส่วนบริการตรวจวารสารภาษาไทยในหัวข้อที่น่าสนใจ เป็นบริการที่อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เท่านั้นที่เคยใช้

๔. ผลงานวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ทั้ง ๓ แห่งเป็นอย่างดี ความต้องการสูงสุดก็คือต้องการให้เพิ่มจำนวนสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาชีพทั้งหนังสือ ตำรา หนังสืออ้างอิง และวารสาร แสดงให้เห็นว่าห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ยังมีสิ่งพิมพ์ดังกล่าวน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ ทำให้บริการด้านหนังสือและวารสารยังไม่อาจสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งนับว่าตรงกับสมมุติฐานของงานวิจัย เรื่องนี้ที่ว่า ในปัจจุบันห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์มีสิ่งพิมพ์เฉพาะวิชาจำนวนน้อย การบริการของห้องสมุดจึงไม่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ดีเท่าที่ควร

ในการจัดหาสิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุด บรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อตามคำแนะนำของอาจารย์ในภาควิชาต่างๆ ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาในเรื่องสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งนับว่าแตกต่างไปจากผลการวิจัยของ ทัศนา หาญพล^๑ ใน พ.ศ. ๒๕๒๐ ที่พบว่าสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดตรงกับความต้องการของผู้ใช้น้อย ดังนั้นการที่อาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ได้มีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่ต้องการมีไว้ในห้องสมุดจึงนับว่าเป็นการดี เพราะบรรณารักษ์คณะเภสัชศาสตร์ของทั้ง ๓ มหาวิทยาลัยมิได้มีพื้นความรู้ทางสาขาวิชาที่ให้บริการ

^๑ทัศนา หาญพล, "การใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐).

ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารคณะ เกษษศาสตร์

๑. ควรหาทางเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาชีพให้มากขึ้น โดยเฉพาะหนังสือตำรา ซึ่งนับว่ายังไม่พอเพียงต่อความต้องการของนิสิตนักศึกษา
๒. ห้องสมุดคณะ เกษษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล มีโครงการจะย้ายไปยังสถานที่แห่งใหม่ ซึ่งสถานที่แห่งนี้นี้ควรมีขนาดใหญ่กว่าเดิมสองเท่าเป็นอย่างน้อย ให้มีห้องทำงานบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดแยกจากส่วนที่ให้บริการผู้อ่าน เพื่อป้องกันเสียงรบกวนจากเครื่องพิมพ์ดีด
๓. ห้องสมุดคณะ เกษษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีปัญหาในเรื่องขาดแคลนบุคลากรมาก จึงควรเพิ่มจำนวนบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้พอเพียง เพื่อให้ห้องสมุดสามารถจัดบริการให้ผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มจำนวนบุคลากรนับเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของห้องสมุดทั้ง ๒ แห่ง
๔. ในกรณีที่ยังไม่สามารถเพิ่มบุคลากรห้องสมุดให้พอเพียง ควรจัดหางบประมาณเป็นค่าจ้างนิสิตนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด เพื่อให้สามารถเพิ่มเวลาทำการได้ตามที่อาจารย์และนิสิตนักศึกษาเสนอแนะ รวมทั้งทำหน้าที่ตรวจผู้ใช้ที่เข้าออกห้องสมุดเพื่อลดจำนวนสิ่งพิมพ์หาย
๕. ควรจัดอำนวยความสะดวกในเรื่องยานพาหนะ เพื่อให้ห้องสมุดใช้สำหรับบริการยืมระหว่างห้องสมุดให้สะดวกรวดเร็วขึ้น
๖. ควรกำหนดให้มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดและการค้นข้อมูลสารสนเทศแก่นิสิตนักศึกษา เกษษศาสตร์ทั้งระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทในทุกมหาวิทยาลัย
๗. ควรให้บรรณารักษ์ได้มีส่วนร่วมรับทราบในโครงการการศึกษาของคณะ ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน และแนวการวิจัยของนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ เพื่อจะได้เตรียมการให้บริการห้องสมุดได้ทันเวลา และตรงตามความต้องการของผู้ใช้
๘. ควรส่งเสริมให้บรรณารักษ์ได้ศึกษาต่อ ดูงาน หรือฝึกอบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประเทศ เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพอันจะมีผลทำให้สามารถบริการผู้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น

๔. ควรพิจารณาหาทางให้สมาคมวิชาชีพ คือ เกษัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาห้องสมุดคณะ เกษัชศาสตร์ เช่น

๔.๑ จัดทำรายชื่อหนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง และวารสาร ให้เป็นรายชื่อมาตรฐานสิ่งพิมพ์ทาง เกษัชศาสตร์ เพื่อให้ห้องสมุดจัดหาสิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้เหมาะสมขึ้น อันจะเป็นประโยชน์แก่ห้องสมุดคณะ เกษัชศาสตร์ที่จัดตั้งใหม่ด้วย

๔.๒ จัดอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ เกษัชศาสตร์ทุกแห่งให้ทราบขั้นตอนการวิจัยทาง เกษัชศาสตร์ รวมทั้งให้ความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาต่างๆทาง เกษัชศาสตร์ เพื่อให้บรรณารักษ์สามารถให้บริการแก่นิสิตนักศึกษา และอาจารย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ เกษัชกรรมสมาคมฯ ควรทำหน้าที่เป็นแกนกลางเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างห้องสมุด เกษัชศาสตร์ทุกประเภท ได้แก่ ห้องสมุดคณะ เกษัชศาสตร์ ห้องสมุดของบริษัทผู้ผลิตยา ห้องสมุดของหน่วยงาน หรือองค์การที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การ เกษัชกรรม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์โดยส่วนรวมแก่นิสิตนักศึกษา และบุคลากรในสาขาวิชาชีพ เกษัชศาสตร์ ได้มีโอกาสใช้บริการ และทรัพยากรห้องสมุดทุกแห่งที่มีในประเทศ

ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารห้องสมุดคณะ เกษัชศาสตร์

จากการสำรวจห้องสมุดคณะ เกษัชศาสตร์ทั้ง ๓ แห่ง พบว่ายังให้บริการได้ไม่กว้างขวางพอ อุปสรรคที่สำคัญคือ ขาดกำลังคน และงบประมาณ ดังนั้นจึงใคร่เสนอแนะดังนี้

๑. ห้องสมุดควรจัดหาสิ่งพิมพ์ประเภทอื่นที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาริชัย นอกเหนือจากหนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง และ วารสาร เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้อย่างกว้างขวางและพอเพียง เช่น สิ่งพิมพ์ทางวิชาการของบริษัทอุตสาหกรรม (Trade Literature) รายงานการประชุมทางวิชาการ รายงานการวิจัย แคตตาล็อกของบริษัทผู้ผลิตยา สารเคมี และอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

๒. ห้องสมุดควรติดต่อบริษัทผู้ผลิตยา หรือ แหล่งผลิตเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพที่ให้บริการ เพื่อขอรับเอกสารและข้อสนเทศใหม่ๆมาแจ้งให้ผู้ใช้ทราบ

๓. ห้องสมุดควรปรับปรุงบริการแจ้งข่าวสาร เช่น แจ้งข่าวรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่ออกใหม่ ข่าวเกี่ยวกับการประชุมทางวิชาการที่มีผู้ส่งมาให้ห้องสมุด เพื่อให้ผู้สนใจได้เตรียมเข้าร่วมประชุมนั้นๆ

๔. บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะ เกษศาสตร์ควรติดตามข่าวคราวเกี่ยวกับบริการช่วยค้น
 ข้อเสนอใหม่ๆ เช่น บริการ MEDLAR ของห้องสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน เป็นต้น เพื่อติดต่อ
 ให้บริการแก่ผู้ใช้

๕. เนื่องจากห้องสมุดคณะ เกษศาสตร์ทุกแห่งมีบุคลากรจำกัด และไม่อาจคาดหวัง
 ได้ว่าแต่ละห้องสมุดจะมีบุคลากรเพียงพอในระยะเวลาอันใกล้ แต่ผู้ใช้ห้องสมุดทุกระดับ
 ของคณะ เกษศาสตร์มีความเห็นร่วมกันว่า ห้องสมุดมีความสำคัญมากต่อการศึกษาริชัย ดังนั้นห้องสมุด
 จึงจำเป็นต้องหาทางปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการให้ดีที่สุด ในสภาพที่มีบุคลากรจำกัดด้วยการ
 ร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดคณะ เกษศาสตร์ทั้ง ๓ แห่ง โดยอาจจัดทำสิ่งต่อไปนี้

๕.๑ จัดทำรวมรายชื่อวารสาร (Union List of Serials) รายชื่ออุปกรณ์
 โสตทัศนวัสดุ รายชื่อหนังสืออ้างอิง และรายชื่อหนังสือบรรณานุกรมในสาขาวิชาเฉพาะที่มีใน
 ห้องสมุดแลกเปลี่ยนระหว่างกัน เพื่อประโยชน์ในด้านการยืมระหว่างห้องสมุด และบริการตอบคำถาม

๕.๒ จัดรายชื่อวารสารฉบับที่ซ้ำ และวารสารฉบับที่ขาดหายส่งให้แต่ละห้องสมุด
 เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนให้ได้มีวารสารครบ เล่ม

๕.๓ ห้องสมุดแต่ละแห่งควรทำความตกลงในการแบ่งรายชื่อวารสารภาษาไทย
 เพื่อจัดทำบรรณนิ แล้วจัดส่งให้ทุกห้องสมุดให้ได้ใช้ร่วมกัน

๕.๔ แต่ละห้องสมุดควรจัดทำรายชื่องานวิจัย และวิทยานิพนธ์ ของอาจารย์และ
 นิสิตนักศึกษาในคณะ แล้วจัดพิมพ์ร่วมกัน เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ของห้องสมุดคณะ เกษศาสตร์ทุกคณะ

๕.๕ ห้องสมุดควรมีการตกลงแบ่งงานกันจัดทำคู่มือแนะนำการใช้สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น
 บรรณนิวารสาร วารสารสาระสังเขป หนังสืออ้างอิงในสาขาวิชาเกษตรกรรม และสาขาวิชาที่
 เกี่ยวข้อง จัดทำบรรณานุกรมสาขาวิชาเฉพาะ รวมทั้งเอกสารเพื่อสอนวิธีใช้ห้องสมุด และวิธี
 ค้นข้อเสนอเทศ แล้วส่งให้แต่ละห้องสมุดได้ใช้ร่วมกัน

๕.๖ ในด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ห้องสมุดแต่ละแห่งควรจัดพิมพ์
 คำถามคำตอบที่ให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า แล้วจัดส่งให้ห้องสมุดอื่นเพื่อใช้ประโยชน์
 เป็นการประหยัดเวลา หากมีคำถามที่ซ้ำกัน และนับ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ด้วย

๕.๗ ห้องสมุดควรมีการประเมินผลงานการให้บริการเป็นประจำ โดยอาจจัดให้มี

กกรสอบถามผู้ใช้เป็นรายบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ หรืออาจใช้แบบสอบถามอย่างเป็นทางการก็ได้ โดยคณะเภสัชศาสตร์ทั้ง ๓ แห่งควรร่วมมือกันทำแบบสอบถามเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน ห้องสมุดขึ้นใช้ร่วมกัน เพื่อให้สามารถปรับปรุงการดำเนินงานและการบริการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๖. ในด้านของการสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยในเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นั้น ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ควรเป็นแหล่งรวบรวมตำรายาไทย ตำราสมุนไพรต่างๆ นอกจากนี้ อาจจัดทำพิพิธภัณฑ์แสดงประวัติความก้าวหน้าของเภสัชกรรมไทยไว้ให้ผู้สนใจได้ศึกษาด้วย

๗. เพื่อสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยในด้านบริการชุมชน ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ ควรได้ขยายบริการห้องสมุดแก่บุคคลภายนอก เช่น ศิษย์เก่า และบุคลากรในวงการสาธารณสุขให้มากขึ้น บริการที่ควรจัดได้แก่ บริการช่วยค้นเรื่อง บริการรวบรวมบรรณานุกรม รวมทั้งบริการขอถ่ายสำเนาบทความวารสารจากต่างประเทศ นอกจากนี้ห้องสมุดอาจช่วยเผยแพร่กิจกรรมหรือ นิทรรศการเกี่ยวกับความรู้ในการใช้ยาส่งไปยังห้องสมุดอื่นๆของมหาวิทยาลัยที่ไม่มีการสอนใน สาขาเภสัชศาสตร์ เพื่อเป็นการบริการความรู้แก่สมาชิกห้องสมุดเหล่านั้น

ข้อเสนอแนะต่อสถาบันที่จัดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์

สถาบันที่จัดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ควรได้จัดให้มีวิชาเลือกสำหรับนิสิตนักศึกษาที่ ต้องการจะทำงานในห้องสมุดเฉพาะสาขาต่างๆ เช่น สาขาทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยมีรายวิชาที่เน้นในเรื่องวรรณกรรมที่สำคัญในสาขาวิชาย่อยด้วย เช่น สาขาเภสัชศาสตร์ สัตวแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น ควรมีบุคลากรในสาขาวิชาอื่นนั้นๆร่วมทำการสอนด้วย เนื่องจากจะสามารถอธิบายวิธีใช้ ประโยชน์ และเนื้อหาพื้นฐานในวรรณกรรมแต่ละประเภทได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดในคณะ เกษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพียง ๓ แห่งคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เท่านั้น ในอนาคตควรจะได้สำรวจความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดคณะ เกษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยขอนแก่นด้วย

อย่างไรก็ดีผลการสำรวจความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดคณะ เกษศาสตร์ในประเทศไทยนี้ สามารถนำผลจากการวิจัยไปใช้กับห้องสมุด เฉพาะสาขาอื่นๆ ได้อีกในอันที่จะปรับปรุงบริการต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งจะเป็นแนวทางในการวิจัย เพื่อสำรวจการดำเนินงาน การบริการและความต้องการของผู้ใช้ในห้องสมุด เฉพาะสาขาอื่นๆ ได้อีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย